

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 654/2014-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. októbra 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Sergeja Kohuta predbežne prerokoval sťažnosť Slovenskej kancelárie poisťovateľov, Trnavská cesta 82, Bratislava, zastúpenej advokátom Mgr. Marcelom Drgonom, Jesenského 2, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 430/2013 z 13. marca 2014, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Slovenskej kancelárie poisťovateľov o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. júna 2014 doručená sťažnosť Slovenskej kancelárie poisťovateľov, Trnavská cesta 82, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom Mgr. Marcelom Drgonom, Jesenského 2,

Bratislava, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Cdo 430/2013 z 13. marca 2014 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že J. M. (ďalej len „žalobca“), sa žalobou podanou Okresnému súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) 24. júna 2010 domáhal proti sťažovateľke zaplataenia peňažnej sumy 32 046,98 € s príslušenstvom ako náhrady škody na zdraví z titulu bolestného, sumy 135 056,40 € s príslušenstvom z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia, ako aj sumy 67 528,20 € s príslušenstvom z titulu zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia, ktorá vznikla pri dopravnej nehode 1. novembra 2008.

Okresný súd medzitýmnym rozsudkom sp. zn. 6 C 118/2010 zo 14. júna 2012 rozhodol, že nárok žalobcu voči sťažovateľke je dôvodný. Proti označenému rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 3 Co 42/2013 z 30. mája 2013 tak, že odvolaním napadnutý medzitýmny rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala sťažovateľka dovolanie, v ktorom sa domáhala jeho zrušenia a vrátenia veci krajskému súdu na ďalšie konanie. Jeho prípustnosť odôvodňovala odňatím možnosti konať pred súdom podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“).

Najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Cdo 430/2013 z 13. marca 2014 dovolanie sťažovateľky odmietol. Sťažovateľka nesúhlasí s uznesením dovolacieho súdu z dôvodu, že *„napadnuté rozhodnutie, vrátane jemu predchádzajúce súdne konania, nie je zlučiteľné s Ústavou Slovenskej republiky a s medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná a že predstavuje neprípustný zásah do práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru*

o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a práva na rovnosť účastníkov súdneho konania podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy SR, resp. čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd“.

Sťažovateľka považuje závery dovolacieho súdu za arbitrárne, a to z týchto dôvodov:

„- dovolanie sťažovateľa voči rozsudku odvolacieho súdu odmietol ako (údajne) neprípustné napriek tomu, že podmienky prípustnosti dovolania boli v zmysle ust. § 237 písm. f) O. s. p. splnené, tzn. dovolací súd porušil právo sťažovateľa na súdnu ochranu, spravodlivý súdny proces a právo na zachovanie rovnosti účastníkov (vrátane práva na zachovanie kontradiktórnosti konania) tým, že nenapravil nesprávny, nezákonný a arbitrárny postup a rozhodnutie odvolacieho súdu, čím mu zabránil prístupu k súdu a opätovne odňal možnosť konať pred súdom,

- svoje rozhodnutie o odmietnutí dovolania sťažovateľa nedostatočne odôvodnil; odôvodnenie napadnutého rozhodnutia dovolacieho súdu nespĺňa zákonné kritéria v zmysle ust. § 157 ods. 2 O. s. p., napadnuté rozhodnutie dovolacieho súdu je tak nesprávne, nezrozumiteľné a arbitrárne.“

Podľa názoru sťažovateľky *„navrhovateľ (J. M.) v konaní dôkazné bremeno svojich skutkových tvrdení neunesol. Zo žiadnych ním navrhnutých a súdom vykonaných relevantných dôkazných prostriedkov nevyplývajú ním tvrdené skutkové okolnosti.*

Napriek tomu odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa s odôvodnením, že navrhovateľ si svoje dôkazné bremeno uniesol, čím porušil procesné pravidlá pre dokazovanie...“.

Za nesprávne a nepravdivé sťažovateľka považuje tvrdenie dovolacieho súdu o tom, že *„žalovaná v skutočnosti nenamieta znemožnenie realizácie niektorého z jej procesných oprávnení, ale svoju nespokojnosť vyjadruje vo vzťahu ku skutkovému posúdeniu, na ktorom spočíva napadnuté rozhodnutie“.* V tejto súvislosti sťažovateľka uvádza, že podstatou jej námietok nie je samotné skutkové posúdenie vykonané zo strany konajúceho súdu, ale skutočnosť, že *«postup, akým tento súd k týmto svojim skutkovým zisteniam dospel, nezodpovedá pravidlám logického myslenia a uvažovania, ním „zistené“ skutkové závery*

nevyplývajú z vykonaných dôkazov a že tieto skutkové zistenia súd odvodil z nepripustných dôkazov, resp. z úkonov, ktoré v zmysle ustanovení O. s. p. ani nie je možné za dôkaz považovať.».

Podľa tvrdenia sťažovateľky skutkovou okolnosťou, ktorá je v zmysle ňou v sťažnosti citovaných ustanovení zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z. z.“) podmienkou dôvodnosti nároku, je to, či v danom prípade „bola predmetná nehoda spôsobená (zavinená) prevádzkou nezisteného motorového vozidla (odlišného od motorového vozidla navrhovateľa), pričom táto nezistená osoba zodpovedá za škodu spôsobenú navrhovateľovi“.

Na podporu svojej argumentácie týkajúcej sa tvrdenia, že dopravná nehoda nebola spôsobená a zavinená prevádzkou nezisteného motorového vozidla, sťažovateľka okrem iného uvádza:

«V danom prípade neexistuje jediný relevantný a v súlade s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku prípustný dôkaz o prítomnosti akéhokoľvek iného motorového vozidla, odlišného od motorového vozidla navrhovateľa, na mieste nehody v inkriminovanom čase. Navrhovateľ v konaní neoznačil žiadny dôkaz a neuviedol žiadne skutkové okolnosti, z ktorých by vyplývalo, že jeho tvrdenie o tom, že dopravnú nehodu zaviniť iný vodič, je pravdivé. Z rovnakého dôvodu je tak akékoľvek opačné „skutkové zistenie“ konajúcich súdov (potvrdené napadnutým rozhodnutím dovolacieho súdu), výsledkom nesprávneho, svojvoľného a arbitrárneho postupu nezodpovedajúceho ustanoveniam príslušných právnych predpisov (O. s. p.), ako i základným pravidlám logického myslenia.

Na tomto nič nemení ani výpoveď samotného navrhovateľa, resp. svedkýň K. M., K. M. ml., D. S. a M. G. Výpoveď navrhovateľa je pre toto konanie v tejto súvislosti irelevantná, a to z dôvodu jeho priamej zainteresovanosti na výsledku tohto sporu, ktorým, v prípade jeho úspechu, bude finančné plnenie. V súlade so svojimi procesnými povinnosťami (povinnosť tvrdenia a dôkazná povinnosť), navrhovateľ zároveň ani nemohol uviesť iné skutočnosti a tvrdenia, ako boli uvedené v jeho návrhu na začatie konania,

tzn. tvrdenia o prítomnosti iného motorového vozidla na mieste nehody, ktoré túto nehodu spôsobili; v opačnom prípade by to viedlo k jeho zrejmemu neúspechu v súdnom konaní. Z týchto skutočností je zrejmé, že svedecká výpoveď navrhovateľa nepredstavuje relevantný dôkaz o pravdivosti a správnosti jeho skutkových tvrdení...

Z obdobných dôvodov nie je možné za dôkaz priebehu dopravnej nehody a dôkaz prítomnosti iného motorového vozidla považovať ani výpovede vyššie uvedených svedkýň, ktoré jednak neboli priamo prítomné pri tejto nehode a jednak ide o rodinných príslušníkov, resp. bývalú priateľku navrhovateľa, o ktorých záujme na pozitívnom výsledku tohto sporu v prospech navrhovateľa, nie je možné pochybovať...

Dôkazom preukazujúcim skutkové okolnosti tvrdené navrhovateľom (spôsobenie dopravnej nehody iným motorovým vozidlom) nie je, ako to nesprávne a bez primeraného zdôvodnenia konštatuje odvolací súd, ani uznesenie OR PZ v Trnave zo dňa 15. 09. 2010, ČVS: ORP-280/D1-2008, o prerušení trestného stíhania...

Jedinými relevantnými dôkaznými prostriedkami relevantnými pre toto konanie tak ostávajú výlučne 1/ Relácia dopravnej polície PZ o priebehu dopravnej nehody zo dňa 16. 03. 2010... a 2/ znalecký posudok súdneho znalca C. Výlučne tieto totiž podávajú správu o skutočnostiach relevantných pre toto konanie (prítomnosť a zodpovednosť iného motorového vozidla). Z ich obsahu však vyplýva presný opak, ako ustálil odvolací súd (s ktorými závermi sa stotožnil aj dovolací súd), resp. viaceré možné alternatívy priebehu dopravnej nehody (bez toho, aby bola jednotlivým alternatívam priradená vyššia či nižšia miera pravdepodobnosti).

V zmysle písomnej relácie o priebehu dopravnej nehody bola príčina dopravnej nehody konajúcim príslušníkom PZ SR uvedená jednoznačne ako: „rýchlosť jazdy a neprispôsobenie rýchlosti jazdy svojim schopnostiam“. O inom, neznámom motorovom vozidle, sa táto relácia nezmieňuje, a to ani ako o údajnom neustále opakovanom tvrdení navrhovateľa.

Na druhej strane, podľa záverov súdneho znalca C., k takýmto zjazdom vozidla dochádza vtedy, keď sa vodič snaží vyhnúť protiidúcim vozidlám vpravo, pri mikrospánku vodiča, alebo keď sa nevenuje dostatočne riadeniu vozidla (rozhovor so spolujazdcom, telefonovanie a podobne). Vzhľadom k tomu, že v mieste dopravnej nehody sa nenachádzali

žiadni priami svedkovia, nebolo možné z technického hľadiska vylúčiť ani potvrdiť jednoznačnú príčinu zjazdu vozidla do priekopy...»

Sťažovateľka pritom tvrdí, že *„preukázanie zodpovednosti (tzn. aj zavinenia) neznámeho vodiča nezisteného motorového vozidla je pritom v súlade s ust. § 24 ods. 2 písm. a) zákona o PZP, nevyhnutnou podmienkou vzniku povinnosti odporcu poskytnúť z poistného garančného fondu poistné plnenie za škodu na zdraví“.*

Napriek tomu podľa sťažovateľky odvolací súd *„uprednostnil navrhovateľa a uľahčil mu jeho procesnú pozíciu tým, že od neho nevyžadoval splnenie jeho dôkaznej povinnosti, resp. povinnosti unesenia dôkazného bremena na preukázanie svojich skutkových tvrdení...*

Špecifikované pochybenie odvolacieho súdu nebolo zákonom stanoveným spôsobom napravené ani v dovolacom konaní, a to z dôvodu, že dovolací súd dovolanie sťažovateľa odmietol napriek tomu, že boli splnené podmienky jeho prípustnosti (§ 237 písm. f) O. s. p.).“.

Nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia dovolacieho súdu spočíva podľa sťažovateľky v tom, že

„a) Dovolací dostatočným a zákonom staveným spôsobom nevysvetlil, z akého dôvodu považoval dovolanie sťažovateľa za neprípustné napriek tomu, že postupom odvolacieho súdu bola sťažovateľovi odňatá možnosť konať pred súdom...

b) Dovolací súd dostatočným a zákonom ustanoveným spôsobom nevysvetlil, z akého dôvodu považoval odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu za dostačujúce a splňajúce zákonom stanovené kritériá...“.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základné právo sťažovateľa na rovnosť účastníkov súdneho konania

podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy SR, resp. čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 13. 03. 2014, sp. zn. 5 Cdo 430/2013, porušené boli.

2. Zrušuje sa uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 13. 03. 2014, sp. zn. 5 Cdo 430/2013, a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Porušovateľ je povinný zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov konania, a to v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, IV. ÚS 16/04, I. ÚS 27/04, II. ÚS 1/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľka špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľka domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označila za porušovateľa svojich práv. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľka zastúpená zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011).

Sťažovateľka v sťažnosti namieta, že uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 430/2013 z 13. marca 2014 došlo k porušeniu jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a podľa čl. 37 ods. 3 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

1. K námietke porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 430/2013 z 13. marca 2014

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd si pri výklade práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. IV. ÚS 195/07).

Ústavný súd sa pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti sústredil na posúdenie otázky, či možno považovať uznesenie najvyššieho súdu za ústavne udržateľné a akceptovateľné z hľadiska námietok, ktoré sťažovateľka proti nemu uplatnila.

Zo sťažnosti vyplýva, že názor sťažovateľky o porušení jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým uznesením najvyššieho súdu sa sústreďuje do tvrdenia o odopretí ochrany „*proti vadám konania pred dovolacím súdom (odmietnutie dovolania z dôvodu jeho údajnej neprípustnosti a nedostatočné odôvodnenie tejto údajnej neprípustnosti)*“.

Ústavný súd v súvislosti s argumentáciou uplatnenou sťažovateľkou v sťažnosti považuje za potrebné poznamenať, že táto je porovnateľná s argumentáciou uvedenou v jej dovolaní. Najvyšší súd sa s dovolacou argumentáciou sťažovateľky zaoberal v dovolacom konaní, pričom v napadnutom uznesení formuloval záver, podľa ktorého dovolanie

sťažovateľky smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému tento mimoriadny opravný prostriedok nie je prípustný, a preto ho odmietol.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00) všeobecný súd nemôže porušiť základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní. Takýmto predpisom je zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov.

Právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacích konaní. V dovolacom konaní procesné podmienky upravujú § 236 a nasl. OSP. Podmienky prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku odvolacieho súdu sú upravené v § 238 OSP. V rámci všeobecnej úpravy prípustnosti dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu sa v § 237 OSP výslovne uvádza, že dovolanie je prípustné len z dôvodov uvedených v § 237 písm. a) až písm. g) OSP. Dovolanie je prípustné aj proti uzneseniu odvolacieho súdu v prípadoch uvedených v § 239 ods. 1 a 2 OSP.

Vychádzajúc zo svojej doterajšej judikatúry, ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, sústavu ktorých završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Zo subsidiárnej štruktúry systému ochrany ústavnosti ďalej vyplýva, že práve všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie práv a slobôd vyplývajúcich z ústavy alebo dohovoru (I. ÚS 4/00), preto právomoc ústavného súdu pri ochrane práva každého účastníka konania nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc

všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 13/01), alebo všeobecné súdy neposkytnú ochranu označeným základným právam sťažovateľky v súlade s ústavnoprocenými princípmi, ktoré upravujú výkon ich právomoci.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01). Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať iba také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Na základe uvedených právnych názorov ústavný súd preskúmal postup najvyššieho súdu v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 430/2013 a jeho uznesenie z 13. marca 2014, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľky.

Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia najprv oboznámil s podstatnými časťami rozhodnutí súdov prvého a druhého stupňa, pričom v tejto súvislosti najmä uviedol:

„Okresný súd Bratislava II medzitýmnym rozsudkom zo 14. júna 2012, č. k. 6 C 118/2010-95 určil, že nárok žalobcu voči žalovanej je dôvodný s tým, že o výške škody a trovách konania bude rozhodnuté v konečnom rozhodnutí. Svoje rozhodnutie vo veci samej odôvodnil po právnej stránke ustanoveniami § 420 ods. 1, § 427 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka... a § 24 ods. 1, 2, 3, 4 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú motorovým vozidlom v znení neskorších

predpisov... Dospel k záveru, že v dôsledku dopravnej nehody spôsobenej neznámym páchatel'om došlo ku škode žalobcu na zdraví a k sťaženiu jeho spoločenského uplatnenia. Mal za to, že právoplatné uznesenie policajného orgánu o prerušení konania je dokladom preukazujúcim skutočnosť, že k nehode došlo a bola spáchaná neznámym páchatel'om. Predmetné policajné rozhodnutie tak považoval súd za základ pre uplatnenie nároku žalobcu voči žalovanej v zmysle § 24 zákona o povinnom poistení a žalobe vyhovel. Rozhodol v zmysle § 152 ods. 2 O. s. p. medzityýmny rozsudkom s tým, že o výške škody a náhrade trov konania rozhodne v konečnom rozhodnutí po právoplatnosti rozhodnutia o samotnom nároku.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalovanej rozsudkom z 30. mája 2013, sp. zn. 3 Co 42/2013 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny v zmysle § 219 ods. 1, 2 O. s. p. potvrdil. Odvolací súd skonštatoval, že záver súdu prvého stupňa o spôsobení škody žalobcovi prevádzkou nezisteného vozidla, za ktorú zodpovedá nezistená osoba, je správny s ohľadom na posúdenie všetkých vykonaných dôkazov jednotlivo a vo vzájomnej súvislosti. Správnosť tohto záveru nebola založená iba na uznesení policajného orgánu o prerušení konania ako tvrdila odvolateľka, ale aj na svedeckých výpovediach žalobcu, jeho matky a sestry, ako aj na zázname policajného orgánu o priebehu nehody spísaného bezprostredne po nej, a tiež na znaleckom posudku znalca C. Odvolací súd uzavrel, že súd prvého stupňa odôvodnil svoje rozhodnutie v súlade s § 157 ods. 2 O. s. p., pričom pre preukázanie priebehu nehody bolo nadbytočné zaoberať sa inými možnými príčinami nehody. Návrh žalovaného na pripustenie dovolania v zmysle § 238 ods. 3 O. s. p. nepovažoval odvolací súd za dôvodný, pretože žalovaný žiadal o posúdenie otázky týkajúcej sa hodnotenia dôkazu a nie otázky po právnej stránke zásadného významu.

Uvedené rozhodnutie odvolacieho súdu napadla v celom rozsahu žalovaná dovolaním, v ktorom navrhla napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania žalovaná odôvodnila ustanovením § 237 písm. f) O. s. p...“

Svoje právne závery k dovolaniu sťažovateľky dovolací súd odôvodnil takto:

„... Dovolanie žalovanej smeruje proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený (medzityýmny) rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

Podľa § 238 ods. 1 O. s. p. ...

V zmysle § 238 ods. 2 O. s. p. ...

Podľa § 238 ods. 3 O. s. p. ...

Dovolaním žalovanej nie je napadnutý zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O. s. p.), ani rozsudok vydaný vo veci, v ktorej by už dovolací súd vyslovil právny názor, ktorým by boli súdy viazané (§ 238 ods. 2 O. s. p.). Napadnutý rozsudok nie je ani rozsudkom uvedeným v § 238 ods. 3 O. s. p. Dovolanie oprávnenej preto podľa ustanovení § 238 O. s. p. prípustné nie je.

S prihliadnutím na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O. s. p.) skúmať vždy, či dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou zo závažných procesných väd vedúcich k vydaniu tzv. zmätočného rozhodnutia, ktoré zistenie by viedlo k záveru, že dovolanie je prípustné bez ohľadu na procesnú formu rozhodnutia odvolacieho súdu a spôsob jeho rozhodnutia, neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O. s. p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O. s. p...

Žalovaná procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O. s. p. netvrdí a existencia týchto väd nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.“

K námietke sťažovateľky, že jej súdy v konaní odňali možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) OSP, najvyšší súd uviedol:

„Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je procesne nesprávny postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť pred ním konať a uplatňovať (realizovať) procesné oprávnenia účastníka občianskeho súdneho konania priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv.

K odňatiu možnosti žalovanej pred súdom konať a k porušeniu práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd malo podľa jej názoru dôjsť tým, že odvolací súd potvrdil rozsudok

súdu prvého stupňa, hoci žalobca neunesol dôkazné bremeno a v konaní nebol predložený ani vykonaný žiaden dôkaz preukazujúci jeho tvrdenia.

Z obsahu dovolacích námietok je zrejmé, že žalovaná v skutočnosti nenamieta znemožnenie realizácie niektorého z jej procesných oprávnení, ale svoju nespokojnosť vyjadruje vo vzťahu ku skutkovému posúdeniu, na ktorom spočíva napadnuté rozhodnutie. Dovolací súd preto považuje za potrebné uviesť, že ustanovenie § 237 písm. f/ O. s. p. dáva odňatie možnosti konať pred súdom do súvislosti výlučne s faktickou procesnou činnosťou súdu, a nie s jeho skutkovým či právnym hodnotením veci zaujatým v napadnutom rozhodnutí. Vytýkaná neúplnosť alebo nesprávnosť skutkových zistení by mohla byť (prípadne) spojená s procesnou vadou konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p. Takouto vadou konania však nie je samotné hodnotenie dôkazov nižšími súdmi, keďže v dovolacom konaní nemožno toto hodnotenie preskúmať (porovnaj napríklad R 42/1993). Hodnotenie dôkazov totiž môže robiť len súd, ktorý ich vykonal. Zásada voľného hodnotenia dôkazov vyjadruje, že záver, ktorý si sudca urobí o pravdivosti, či nepravdivosti tvrdených skutočností vzhľadom na poznatky získané z vykonaných dôkazov, je vecou vnútorného sudcovho presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Z tejto zásady vyplýva, že nesprávnosť hodnotenia dôkazov možno usudzovať len zo spôsobu, akým súd hodnotenie vykonal. Ak nemožno v tomto smere vyčítať súdu žiadne pochybenia (napr. že výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá pravidlám logického myslenia, alebo že súd vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z dokazovania nevyplynuli alebo opomenul rozhodné skutočnosti, ktoré vyšli v konaní najavo), potom nie je ani možné polemizovať s jeho skutkovými závermi.

Z uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že v konaní súdov nižších stupňov nedošlo k odňatiu možnosti žalovanej konať pred súdom a tým ani k ňou namietanej vade podľa § 237 písm. f/ O. s. p.“

K námietke nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu najvyšší súd uviedol:

„Podľa § 157 ods. 2 O. s. p...“

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry ESLP.

Judikatúra tohto súdu teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-8; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Rovnako sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie aj v náleze sp. zn. III. ÚS 119103-30. Ústavný súd už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (sp. zn. IV. ÚS 115/03).

Preskúmaním veci dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu zodpovedá požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí v zmysle vyššie citovaných zákonných ustanovení a za dôvodnú nemožno považovať ani túto námietku dovolateľky.

Odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia skonštatoval správnosť skutkových a právnych záverov súdu prvého stupňa a na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia prvostupňového súdu doplnil ďalšie dôvody, pre ktoré toto rozhodnutie potvrdil. Taktiež vysvetlil, prečo považoval tvrdenie žalobcu o priebehu dopravnej nehody za preukázané, ktoré dôkazy vzal do úvahy pri svojom rozhodovaní a vysporiadal sa aj s námietkami žalovanej ohľadom svedeckých výpovedí. Odvolací súd jednoznačne uviedol, že svoje rozhodnutie prijal na základe súboru dôkazných prostriedkov, ktoré svedčili v prospech nároku žalobcu a tiež uviedol dôvody, pre ktoré sa nestotožnil s námietkami žalovanej uvedenými v odvolaní. Odôvodnenie dovolaním napadnutého uznesenia dalo tak odpoveď na relevantné otázky súvisiace s predmetom sporu, keď v dostatočnom rozsahu zodpovedalo, prečo považovalo nárok žalobcu za preukázaný. Rozhodnutie odvolacieho súdu nemožno považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekonformné, pretože odvolací súd sa pri výklade a aplikácii zákonných predpisov neodchýlil od znenia príslušných ustanovení a nepoprel ich účel a význam. Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalovanej.“

V súvislosti s námietkou, že odvolací súd nepripustil dovolanie z dôvodu otázky po právnej stránke zásadného významu na jej návrh, dovolací súd uviedol, že *„odvolací súd nie je viazaný návrhom účastníka na vyslovenie prípustnosti dovolania proti jeho rozhodnutiu a zákon mu neukladá ani povinnosť o takomto návrhu osobitne rozhodnúť. Je totiž len na úvahe odvolacieho súdu, či prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 238 ods. 3 O. s. p. vysloví alebo nie. Preto pokiaľ odvolací súd nepovažoval za potrebné návrhu vyhovieť, neporušil tým žiadnu procesnú povinnosť vyplývajúcu mu zo zákona, ani procesné práva účastníka.“*

Na základe citovanej argumentácie dospel dovolací súd k záveru, že *„vzhľadom na to, že prípustnosť dovolania žalovanej nemožno vyvodiť zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odmietol podľa § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.“*

Vychádzajúc z citovaného, ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa v napadnutom uznesení zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadal so všetkými dovolacími dôvodmi sťažovateľky, s ktorými sa nestotožnil, a preto jej dovolanie odmietol ako neprípustné. Podľa názoru ústavného súdu nemožno namietané uznesenie najvyššieho súdu považovať za neodôvodnené, pričom zároveň neexistuje žiadna skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup, resp. svojvoľné závery tohto súdu (v medziach posudzovanej prípustnosti dovolania, pozn.), t. j. také, ktoré by nemali oporu v zákone. Za situácie, keď najvyšší súd dospel ústavne konformným spôsobom k záveru o neprípustnosti dovolania, nebol povinný vecne preskúmať v ňom (ako aj v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu) obsiahnuté argumenty sťažovateľky o dôvodnosti nároku žalobcu. Z uvedeného dôvodu neobstojí ani námietka sťažovateľky založená na tvrdení, že napadnuté uznesenie je nepreskúmateľné, keďže dovolací súd v ňom neodpovedal na jej vecné argumenty týkajúce sa otázky podmienok vzniku povinnosti sťažovateľky poskytnúť poistné plnenie.

V nadväznosti na už uvedené ústavný súd považoval za potrebné poukázať tiež na to, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľkou, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V inom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec neboli naplnené. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Občiansky súdny poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať odoprenie prístupu sťažovateľke k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a obsahom sťažovateľkou označeného základného práva čl. 46 ods. 1 ústavy a tiež práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala reálnu možnosť vyslovenia ich porušenia po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 430/2013 z 13. marca 2014 podľa názoru ústavného súdu nemožno (z už uvedených dôvodov) považovať za arbitrárne a nezlučiteľné s aplikovanými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

2. K námietke porušenia základného práva podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a podľa čl. 37 ods. 3 listiny napadnutým uznesením najvyššieho súdu

Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania sťažnosti preskúmal aj tú časť sťažnosti, ktorou sťažovateľka namieta porušenie základného práva na rovnosť v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a podľa čl. 37 ods. 3 listiny napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 37 ods. 3 listiny sú si všetci účastníci v konaní rovní.

K námietke porušenia základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a podľa čl. 37 ods. 3 listiny uznesením najvyššieho súdu ústavný súd s poukazom na svoju ustálenú judikatúru uvádza, že spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru zahŕňa okrem iného (a predovšetkým) princíp „rovnosti zbraní“, t. j. princíp, že každá strana v procese musí mať rovnakú možnosť hájiť svoje záujmy a že žiadna z nich nesmie mať podstatnú výhodu voči protistrane (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva o veci Delcourt proti Belgicku zo 17. 1. 1970, vo veci Dombo Beheer B. v. proti Holandsku z 27. 10. 1993 a pod.). Princíp rovnosti zbraní hrá dôležitú úlohu v každom štádiu súdneho konania a vo vzťahu k rôznym subjektom. Tento princíp je *expressis verbis* vymedzený v čl. 47 ods. 3 ústavy (čl. 37 ods. 3 listiny) a *implicitne* tvorí aj súčasť obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Zásada rovnosti strán v civilnom procese sa prejavuje vytváraním rovnakých procesných podmienok a procesného postavenia subjektov, o ktorých právach a povinnostiach rozhoduje občianskoprávny súd (PL. ÚS 43/95). Ústava v citovanom čl. 47 ods. 3 garantuje rovnosť účastníkov v konaní pred súdom. Rovnosť účastníkov v súdnom konaní ako prirodzený dôsledok rovnosti všetkých občanov bližšie charakterizuje § 18 prvá veta OSP, podľa ktorej účastníci majú v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie. Pod rovnakým postavením účastníkov možno rozumieť iba také procesné postavenie, ktoré zabezpečí spravodlivý proces. Požiadavka spravodlivého procesu obsahuje zásadu zaručujúcu pre každú stranu v procese mať rovnakú možnosť obhajovať svoje záujmy a zároveň vylučujúcu mať možnosť podstatnej výhody voči protistrane (IV. ÚS 211/07, III. ÚS 139/08).

Zo sťažnosti sa dá vyvodiť, že sťažovateľka namieta porušenie základného práva na rovnosť v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a podľa čl. 37 ods. 3 listiny ako sekundárny dôsledok porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva

na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zásada rovnosti strán v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy sa prejavuje vytváraním rovnakých procesných podmienok a rovnakého procesného postavenia subjektov, o ktorých právach a povinnostiach rozhoduje občianskoprávny súd (PL. ÚS 43/95, II. ÚS 35/02, II. ÚS 121/02). To znamená, že všetci účastníci súdneho konania majú rovnaké procesné práva a povinnosti, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých podmienok bez zvýhodnenia alebo diskriminácie niektorej z procesných strán (III. ÚS 108/2013). Sťažovateľka však okrem všeobecného tvrdenia o porušení princípu rovnosti zbraní neuviedla žiadnu špecifickú námietku týkajúcu sa tohto základného práva.

Samotná skutočnosť, že najvyšší súd rozhodol spôsobom, ktorý je vo svojich dôsledkoch nepriaznivý pre sťažovateľku, nepostačuje pre záver o porušení zásady rovnosti účastníkov v konaní.

Podľa názoru ústavného súdu medzi obsahom označeného základného práva podľa čl. 47 ods. 3 ústavy (čl. 37 ods. 3 listiny) na jednej strane a napadnutým uznesením najvyššieho súdu na strane druhej neexistuje relevantná príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci možnosť vyslovenia jeho porušenia. Ústavný súd preto sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku neprichádzalo už do úvahy rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky uplatnených v petite jej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. októbra 2014